

De ministers van financiën van de eurozone (Eurogroep, voorgezeten door de Nederlandse niet zo sociale en niet zo democratische PvdA-er Jeroen Dijsselbloem) gaven op hun bijeenkomst van 22 mei geen toelating om een leningschijf van 7 miljard euro uit te betalen aan Griekenland. Het geld zou gebruikt worden om in juli a.s. leningen terug te betalen aan de Europese Centrale Bank en andere geldschieters. Het Griekse Parlement had weliswaar verleden week ingestemd met [nieuwe bezuinigingen en hervormingen](#) opgelegd door de instellingen (Europese Commissie, [ESM](#), Europese Centrale Bank en IMF) maar er is onenigheid tussen het IMF en de EU-instellingen over de mate waarin de Griekse citroen kan uitgeperst worden. Het IMF dringt aan op realistischere voorwaarden voor de terugbetaling, de EU - in de eerste plaats Duitsland - wil het onderste uit de kan, ook barst die daardoor uiteen. De zaak wordt opnieuw besproken op een volgende bijeenkomst van de Eurogroep half juni.

Het wordt nu wel voor iedereen duidelijk dat de regering Tsipras een doodlopende weg is ingeslagen door in juli 2015 het OXI-referendum naast zich neer te leggen en een nieuwe overeenkomst (memorandum) te tekenen met de EU-instellingen. De Grieken zijn meer dan ooit de speelbal van het Duits monetair fundamentalisme, van de verkiezingsmodus in diverse lidstaten, van de machtsspelletjes tussen EU en IMF, van de machinaties van de Europese Centrale Bank. Wat misschien minder bekend is, is het schaamteloos gegraai van de lidstaten, die miljarden verdienen aan de Griekse schuld, en nu verder druk uitoefenen op Athene door de terugbetaling van opgestreken winsten afhankelijk te maken van de slaafse uitvoering van de neoliberale 'remedies'. CADTM-medewerkster Anouk Renaud publiceerde hierover onlangs een gedetailleerd artikel, dat we u hier graag in Nederlandse vertaling brengen. (hm)

Griekenland: de kip met de gouden eieren van de ECB

Door Anouk Renaud (*)

Hoe winst te slaan uit een land in crisis

Naast het eerste "reddingsplan" voor Griekenland lanceert de Europese Centrale Bank (ECB) in mei 2010 het SMP-programma (*Securities Markets Programme*). Dit bestaat erin dat onder andere Grieks schuld papier aangekocht wordt op de secundaire markt, de tweedehandsmarkt voor overheidsschulden. De nationale centrale banken volgen het voorbeeld met het ANFA-programma (*Agreement on Net Financial Assets*). Deze programma's worden voorgesteld als een gulle uitgestrekte hand naar Griekenland. Dit "liefdadigheidswerk" is nochtans zeer winstgevend. De ECB kocht immers Grieks schuld papier tegen sterk verlaagde prijzen (want wie wou daar nog van eenmaal Griekenland in de crisis zat) maar eiste wel van Griekenland de terugbetaling tegen de oorspronkelijke uitgifteprijs. De ECB boekt dus een meerwaarde, namelijk het verschil tussen wat Griekenland terugbetaalt en de aankoopprijs van de schuld titels. Zo gaf de ECB 40 miljard € uit om Grieks schuld papier ter waarde van 55 miljard te bekomen ¹.

Daar komt natuurlijk nog rente bij. En geen klein beetje, de rentevoet is zeer hoog. Zo betaalde Griekenland op 20 april 2017 een schuld terug aan de ECB waarbij de rentevoet 5,9% bedroeg ²...

In 2012 kwam er wel een herschikking van de Griekse schuld, met een waardevermindering van de schuldtitels. Maar de ECB zelf onttrok zich aan deze voorwaarde. De ECB-portefeuille blijft dus buiten schot, Griekenland moet het volle pond betalen. De ECB zelf schat dat ze via deze operatie een winst realiseerde van 10,4 miljard euro. Volgens sommigen is dit een lage schatting, het bedrag zou zich tussen 10 en 22 miljard euro bevinden ³.

Er moet nog vermeld worden dat het massaal opkoopprogramma winst opleverde voor de grote Franse, Duitse, Belgische en Nederlandse banken, zoals de Waarheidscommissie over de Griekse schuld aangetoond heeft. Deze banken vonden niet alleen kopers voor het Griekse schuldpapier dat ze in bezit hadden, ze verkochten het ook aan de ECB aan een hogere prijs dan ze zouden gekregen hebben van private kopers als de ECB niet tussengekomen was met haar SMP-programma.

Wordt de gemaakte winst dan uiteindelijk teruggegeven aan Griekenland?

Toen er deining begon te ontstaan rond de schandalige winsten die de ECB opstreek namen de lidstaten van de EU in 2012 het op zich om jaarlijks de gemaakte winst terug te betalen aan Griekenland. Deze teruggave van de winst voortkomend uit de SMP- en ANFA-programma's is een bevoegdheid van de lidstaten, want de winst gemaakt door de ECB wordt uitgekeerd aan de nationale centrale banken, die de winst op hun beurt uitkeren aan hun eigen aandeelhouders, waaronder de lidstaten zelf.

Volgens het Belgische Rekenhof ⁴ zou de winst tot 2038 uit het SMP-programma voor België 351 miljoen euro bedragen. Daar komt nog 181 miljoen euro bij voor de periode 2012-2020 uit het ANFA-programma. Heeft België de winst goed en wel terugbetaald aan Griekenland? In 2013 werd door de Europese lidstaten een eerste storting gedaan aan Athene ter waarde van 2,7 miljard euro, op een speciale rekening voorbehouden voor de terugbetaling van de schulden. Sindsdien heeft Griekenland niets meer ontvangen. Wel hebben de lidstaten in 2014 het geld uitbetaald, maar op een rekening van het ESM, het Europees Stabiliteits Mechanisme in Luxemburg, waar het geld zich nog steeds bevindt. Het is zelfs erger, want het akkoord over de terugbetaling tussen Griekenland en de lidstaten werd eind juni 2015 op non-actief gesteld, want de Griekse autoriteiten zouden zich niet volledig plooien naar de eisen van de kredietverleners.

De Belgische minister van financiën, Johan Van Overtveldt, bevestigt het voornemen van de Europese instellingen: "In de onderstelling van een nieuwe overeenkomst zullen de SMP-winsten gebruikt worden om de Griekse schuld te verlichten als deze onhoudbaar zou geacht worden en op voorwaarde dat de nodige hervormingen worden doorgevoerd". In overeenstemming met de Eurogroep verantwoordt Van Overtveldt de opschorting van de terugbetalingen door "*de terugtrekking van Griekenland van de onderhandelingstafel over de verderzetting van de duur van het tweede programma*" ⁵. Nochtans weet de Belgische minister heel goed dat Griekenland een derde memorandum getekend heeft dat een

voortzetting betekent, zelfs nog in ergere mate, van de soberheidskuur opgelegd door de geldschieters.

Maar dat volstaat niet voor de geldschieters. Ze willen altijd maar meer, en ze gebruiken de terugbetaling van de winsten gemaakt uit de aankoop van de Griekse schuldtitels als een chantagemiddel. Vanaf het begin, en in overtreding met haar statuut van politiek onafhankelijke instelling, maakt de ECB haar aankoopprogramma's afhankelijk van de nauwkeurige uitvoering door Griekenland van de opgelegde hervormingen. En in 2012 maken ook de Europese lidstaten de terugbetaling afhankelijk van de verderzetting van het soberheidsbeleid, terwijl nochtans de woekerwinsten uit het Grieks schuld papier algemeen bekend werden. Dat was een bijkomend drukingsmiddel om de SYRIZA-regering te doen plooiën, door haar te verlokken met een mogelijke terugbetaling van de winsten.

De Europese unie heeft dus haar eigen engagement niet gerespecteerd om Griekenland de onterechte en illegitieme winsten terug te betalen die door de ECB en de nationale centrale banken opgestreken werden na de aankoop van Grieks schuld papier. En toen de Eurogroep dat geld toch deblokkeerde, was het niet ten voordele van de Grieken, maar om de geldschieters terug te betalen, in het kader van een hypothetische schijnverlichting van de schuld. De gelden kwamen nooit in Griekenland terecht, en het land had nooit enige zeg over het gebruik ervan.

De winsten voor de jaren 2014 en 2015, die tot op vandaag geblokkeerd zijn, bedragen 4,5 miljard euro. Maar Griekenland heeft momenteel niet het nodige geld om in juli 3,8 miljard euro terug te betalen aan de ECB, en het land is daarvoor afhankelijk van de storting van een schijf in het kader van het derde memorandum. De economische en sociale hoogdringendheid zou perfect verantwoorden dat Griekenland de ECB niet terugbetaalt, een instelling die al genoeg geprofiteerd heeft van de Griekse

schuld.

(*) Anouk Renaud is medewerkster van CADTM België. Het artikel verscheen in het Frans op 25 april op de [website](#) van CADTM. Nederlandse vertaling door Ander Europa.

Hits: 26

Dit delen:

[Facebook](#)

[Twitter](#)

Voetnoten

1. Atkins Ralph, *“ECB Moves to Help Fund Greece Bail-Out”*, Financial Times, 15 februari 2012
 2. Zie bv. de tabel in [The European Institute](#) [Noot van de vertaler]
 3. Jubilee Debt Campaign, *“ECB to make between € 10 and € 22 billion profit out of loans to Greece”*, 10 juli 2015 : <http://jubileedebt.org.uk/blog/ecb-...>
 4. [Rekenhof](#), 172^e Boek, oktober 2015, pag. 255
 5. Kamer, Schriftelijke Vragen en Antwoorden, n°1308 en 1307, legislatuur 54, november 2016
-